ja pea (pronks, 1931), Jüri Vilms (graniit, 1935), A. H. Tammsaare (pronks, 1935), K. Päts (pronks, 1936; graniit, 1937, Kopli rahvamajas), L. Kenn (pronks, 1936), dir. M. Luther (pronks, 1938) jt.; peale selle mainitagu rida intiimseid, ilmekaid lapsepäid mitmesuguseis materjales. Neist tähistavad mitmed eesti kunstis portreeskulptuuri tippe. S-e figuraalseist töist on esiletõstetavad „Dekoratiivne naisfiguur" (majoolika, 1927), „Ahastus" (naisfiguur, marmor, 1930), „Nuttev naine" (marmor, 1933), „Nartsiss" (kips, 1936; pronks, 1939; Oru lossi pargis), elusuurune „Naisfiguur" (puu, 1936). S-e suuremaks tellimistööks on Tartus kino „Ateeni" reljeefkaunistised ja friis (1926). A-l 1936 valmis S-l Albu vallamaja ette püstitatud kirjanik A. H. Tammsaare ausammas pronksbüsti ja kahe reljeefiga „Tõe ja õiguse" aineil. S-le kuulub ka Vändras 1939 avatud A. Jürgenstein'i mälestussamba üleelusuurune büst (pronks). 1938. a. lõi S. 6 reljeefi Tahkurannas K. Päts'i sünnikohta 1939. a. püstitatud monumendi tarvis. Peale skulptuurteoste on S. näitusil esinenud monotüüpiatega, joonististega ning viljelnud ka keraamika-ala. Ta teoseid leidub Tallinna, Tartu ja Narva muuseumes ning erakätes.

Alfr. V a g a, F. S. (1937); Pvl. 1937, nr. 46 (H. K o m p u s); Post. 1937, nr. 47 (R. K a n g r o - P o o l).

V. Em.

SANTO, Gustav Moritz, õpetaja ja ajaloolane, sünd. 2. VI 1802 ukj. Posen'i lähedal Schlichtingsheimis saksastunud itaallasest muusikaõpetaja pojana, õppis Hirschbergis ja Breslau ülikoolis, oli mitmel pool õpetaja, hiljemini pastor kuni 1837 ja toimis koduõpetajana Riias, a-st 1839 kreiskooli õpetajana ja inspektorina Kuressaares ning a-st 1846 saksa keele, siis ajalooõpetajana Tartus enda surmani 13. VII 1856 vkj. — Tartus oli S. tegev Õp. E. S-s, ms. selle esimehena 1853—56, esines koosolekuil ettekannetega ja avaldas seltsi väljaandeis rea ajaloolisi ja kirjandusajaloolisi kirjutisi (näit. Verh. GEG. B, III, 1—2, 1854, 1856), millest erilist mainimist väärib tema kirjutis katoliikliku vastureformatsiooni aegsete eesti kirjanikkude („Guilielmus Buccius und Ambrosius Weltherus, zwei der ältesten estnischen Schriftsteller" — Verh. GEG. B, II, 2, 1848) ja seltsi kirjastusel ilmuva „Kalevipoja" kohta (Verh. GEG. B, III, 1, 1854). Samuti ilmus temalt rida kirjutisi Õp. E. S-i poolt väljaantud „Ma-rahva Kalendris" 1853—56 ja ajakirjas „Inland".

Inl. 1856, v. 573—582. *M. L.*

***SAPAS, Marie,** õpetaja ja seltskonnategelane, õppis Viljandi algkoolis ja kõrgemas tütarlastekoolis. — S. oli Liplapi aiatöö- ja majapidamiskooli juhataja asutamisest (1910) peale kuni 1927; selle aja jooksul käis koolist läbi 568 õpilast. A-st 1927 peab ta Liplapi talu. S. oli Halliste Naisseltsi (praeguse Halliste Maanaisteseltsi) juhataja 1915—30 ja on selle auliige.

Isikl. jm. saadud andmed. *T.*

SARAL, Ebba Marie, seltskonna- ja kutseharidustegelane, sünd. 28. IV 1890 vkj. Virumaal Haljala v. taluniku ja möldri Karl Vimberg'i tütrena, omandas üldhariduse kodus ja õppis 1905—07 Helsingis Juunja Ingman'i käsitöökoolis. S. on end täiendanud 1923 Berliinis ja Šveitsis ja hiljemini korduvalt Skandinaavias. A-st 1909 on ta abielus K. Saral'iga (vt. ka *Suppl.*). S. oli 1907—08 Tartu E. Põllumeeste Seltsi jt. poolt korraldatud käsitöökursuste juhataja ja 1908—10 „Käsitöölehe" toimetaja; a-il 1920—21 oli ta õpetajaks Tartu Kristliku Noorte Naiste Ühingu käsitöökursusil, on a-st 1922 Tartu Naisseltsi kodukäsitöökoja kudumise osakonna ja ühtlasi Tartu Naisseltsi kodumajanduskooli kudumise klassi juhataja. — S. on aidanud palju kaasa kodukäsitöö arendamisele, pannud aluse rahvarõivaste väljatöötamisele ja levitamisele. A-st 1936 on ta ka Tartu tööoskusametis kangakudumise ala eksamikomisjoni juhataja. S. on olnud tegev o./ü-s „Kodukäsitöö" juhatuse liikmena, Kodutööstuse Edendamise Keskseltsis asutajaliikmena (1928) ning seejärel juhatuse liikmena, Tartu Kodutööühingus juhatuse liikmena ja ajakirja „Taluperenaine" kudumise osakonna toimetajana a-st 1929. Naiskodukaitse keskjuhatuse abiesinaine oli ta 1927—36 ja on Naiskodukaitse Tartu ringkonna esinaine asutamisest a. 1925 peale.

Isikl. jm. saadud andmed. *H. O.*

***SARAL, Karl,** loomaarstiteadlane ja seltskonnategelane, õppis Valgamaal Soontaga vallakoolis, Tartus 1890—93 H. Treffner'i gümnaasiumis ja 1893—1900 Aleksander I gümnaasiumis. — S. on jätkanud tegevust Tartu ülikooli

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 291